

פרוטוקול מס' 23/ג

מישיבת ועדת-הכנסת ביום שלישי,
ד' באדר ב' תשי"ד (9.3.1954)
בשעה 9.00

נוכחיו: י. קליבנוב - סגן יו"ר הכנסת.

חברי-הוועדה:

- ד. בר-רב-האי - היו"ר
- י. אורי
- ב. אזניה
- מ. ארם
- א. ברמן
- ש. גרידי
- סאלח חסן ח'ניפס
- ק. כהנא
- ע. מימון
- מ. נורוק
- א. סטופ
- ד. צברי

מוזמנים:

- מ. אונא - יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט. (לסעיף
- ח. רובין - חבר ועדת החוקה, חק ומשפט. (ד')
- מ. רוזטי - מזכיר הכנסת.
- ח. ליאור - מזכירו של יו"ר הכנסת.
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת.

ח ס ר ו:

- ב. אידלסון
- סיף אדין אלזועבי
- ע. איכילוב
- ש. בבה
- י. הררי
- א. וילנסקה
- א. רזיאל-נאור
- ש. לורנץ
- ד. פלדמן
- מאמאמא
- ב. קמין
- י. רפאל

סדר-היום:

- א. קבלת החלטה בערעורו של יו"ר ועדת-הכלכלה על הרכב הוועדה לבירור המצב בחקלאות, תכנון ההתישבות ובעיות השיווק
2 עמ'
- ב. קבלת החלטה בשאלה של העברת הדין על הנושא "טיהור מגילויי שחיתות" לוועדה סתאימה
2 "
- ג. סדר עבודת הכנסת
2 - 4 "
- ד. החלטה בענין נושא חדש בקשר עם חוק נפקדים (הפסקת התישבות)
4 - 5 "

א. קבלת החלטה בערעורו של יו"ר ועדת הכלכלה על הרכב הוועדה לבירור המצב בחקלאות, תכנון ההתיישבות ובעיות השיווק:

קבלת

היו"ר ד. בר-רב-האי: בשבוע שעבר דחינו את/ההחלטה בשאלה זו, משום שרצינו לשמוע את דעתו של יו"ר ועדת-הכלכלה. אך לצערנו לא יוכל לבוא גם היום. בינתיים באתי בדברים אתו והוא אמר לי, כי הוא מסיר את ערעורו בנוגע להרכב ועדה זו, אך הוא עומד על בירור הנעיה באופן עקרוני. אני מציע שלא נקבל כל החלטה היום, ונשמע את דבריו בשבוע הבא. בינתיים, מתחיל הוועדה בדיוגיה.

ב. קבלת החלטה בשאלת העברת הדיון על הנושא "טיהור מגילויי שחיתות" לוועדה מתאימה:

היו"ר ד. בר-רב-האי: דחינו את קבלת ההחלטה בשאלה זו לישיבה של היום.

ב. אזניה: אני חוזר ומציע את ועדת-הכספים.

היו"ר ד. בר-רב-האי: ההצעות שהיו בשבוע שעבר היו: ועדת-הכספים, ועדת-החוקה וועדה מיוחדת.

ס. ארם: אני מבקש לדחות את ההצבעה לרבע שעה.

ה צ ב ע ה

(נתקיימה בשעה 9.40)
(לאחר המיה)

- בעד העברה לוועדת הכספים - 9
- בעד העברה לוועדה מיוחדת - 2

ה ר ח ל ט

להעביר את הדיון בנושא "טיהור מגילויי שחיתות" לוועדת-הכספים.

ג. מד עבודת הכנסת:

היו"ר ד. בר-רב-האי: קיימת הצעה לאחד את הדיון בשתי הקבוצות של חינוך, בריאות וסעד, כדי לאפשר לסייעות הבינוניות לחלק את הזמן העומד לרשותן לנושאים שהן מעוניינות בהם במיוחד.

אם אין תומכים בהצעה זו - היא נופלת.

אין תומכים.

י. אורי: לאור הנסיון של ישיבת הכנסת ביום ד' שעבר, שבה השתתפו 3 חברים, וכן של הישיבה אמש, אני מציע, כדי לשמור על כבודו של הכנסת, ולנוחיות אלה אשר מסתפיים בישיבות לקצץ את הזמן שקבענו ולהעמידו על החצי שמה שנקבע.

היו"ר ד. בר-רב-האי: אם אין תומכים בהצעת חבר-הכנסת אורי - היא נפלה.

ס. נורוק:
בקשר לאותה ישיבה בשבוע שעבר, מצאתי לנכון להעלות הצעה לסדר-היום ולבקש לקבוע קוורום של 40 חברי-כנסת לישיבות הכנסת. אחרת, אנו משפילים את כבוד הכנסת ובמקום האהדה שהיתה לכנסת עד עכשו, אנו רוכשים שנאה ובוז וקלס. אנו בעצמך קונברים את הפרסטיג' של הכנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
אם הפעתך לסדר-היום תועבר לוועדת-הכנסת - נוכל לדון בה.

מ. ארם:
אני גם כן חושב שהענין הזה אינו בסדר. אם כי אין לומר באופן כולל שחברי-הכנסת באים לשיבות ועובדים אחר-כך למזנון. אנשים באים ויושבים בישיבות משעה 8 בבוקר. אך אני מעלה הצעה, ואולי ועדת-הכנסת יכולה להחליט בה, שלתקופת הדיון בתקציב, תהיה חובה על מחצית כל סיעה להשתתף בישיבות הכנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
אם תקחו את ישיבת אתמול, הרי אינכם יכולים להעלים עין מן העובדה שבחלק מסוים של הישיבה ישנו באולם 80/90 איש, ושעתיים לאחר מכן ישנו רק 20/30 איש. היתר לא התפזרו, לא עזבו את ירושלים - כולם היו בסביבת הכנסת. בהצעות עקרוניות בכנסת משתתפים חברי רבים, ואילו בעניינים שהפכו לבאנאליים ההשתתפות היא מועטה, והסתייגויות רבות מתקבלות או נדחות ברוב מקרי בהחלט.

קוורום בכנסת יכול להפך לחבלה בעבודת הכנסת. בחבלה כזו התנסה המג'ליס הפרסי ועוד פרלמנטים בעולם. באנגליה הקוורום הוא 40 בשעה שמספר החברים בפרלמנט מגיע ל-625. שם אין מקובל לדרוש לספור את מספר הבוכחים ובמקרה של דרישה כזו, יש שם שיעון-חול והספיקר הופך אותו ומתחילים לצלצל בפעמון - אם במשך שתי דקות לא מתאספים 40 איש - הישיבה נפסקת.

מ. ארם:
האם גם שם לפעמים ריק?

ס. רוזטי:
ודאי. נהוג לומר שהספיקר האנגלי נותן את רשות הדיבור לציר שתפס את עיניו. אך אין הדבר כך. לפני הישיבה מתנהל מו"מ בין הספיקר לבין ראשי הסיעות והם מגישים לו באופן בלתי-רשמי רשימה של הצירים שהם חושבים ראויים להשתתף בוויכוח. גם צירים בודדים, ללא קשר עם ראשי הסיעות, נושאים לפקיד בפרלמנט האנגלי - הדומה בתפקידו למר ליאור - מזכירו של הספיקר ומבקשים להשתתף בהצבעות או תשומת-לבו של הספיקר לזה שהם ראויים לקבל רשות-הדיבור. כל האנשים הנמצאים ברשימה זו צריכים להיות מוכנים להקרא בכל עת, והם יושבים מרותקים ומחכים להקרא. לעתים צריך ציר כזה לשבת יומיים עד אשר הוא מקבל רשות-הדיבור. (מ. ארם: כמה אנשים יש לפעמים באולם). אף פעם לא יותר משני-שלישים. הדבר תלוי בוויכוח. בדרך-כלל יושבים 50/60 איש, ואילו בדיון בתקציב יושבים שני-שלישים. נוכחתי בוויכוח הגורלי שהתנהל לאחר מעצרו של סנהיג הסוכנות - השתתפו שם 70 צירים. אילו היה זה ויכוח על פינוי סואץ ודאי היו משתתפים בוויכוח 500 צירים.

אצלנו מוסרים רשימה של נואמים מכל סיעה. ישנן סיעות גדולות שמגישות רשימה של מספר נואמים וישנן סיעות קטנות, אשר בדרך הטבע אינן יכולות להציע יותר מנואם אחד. קיימת אצלנו הוראה עוד מימי מועצת המדינה הזמנית, אשר לפיה קורא היושב-ראש לכל סיעה, ואין הוא יכול לקרוא לנואם שני מאותה סיעה. לדעתי יש לאפשר ליו"ר לא להתחייב בפני הנואמים מתי הוא יקרא להם, כדי שהם לא יוכלו לכוון את זמני נוכחותם והעדרם מן הכנסת. גם המאזינים וגם הנואמים יהיו מרותקים לכנסת, כי לא יידעו מראש מי יקבל את המשאפת רשות-הדיבור.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אנו מנהלים כאן כרגע שיחה חפשית,
אך ברור שהסדר שנקבע ליום ד' דורש
רביזיה. הנסיון לנהל ישיבה עד שעה 20.00 ייכשל תמיד, ויותר רצוי
לקיים את הישיבה משעה 11 עד שעה 17.30 או 18.00.

מגן יו"ר הכנסת, י. קליבנוב, שמע
את כל ההצעות האלו, והוא ודאי יקח את הדברים האלה בחשבון.

ד. החלטה בענין נושא חדש במקור עם חוק נפקדים (הפסקת התישנות):

מ. אונא - יו"ר ועדת-החוקה:

אנחנו התחלנו בדיון בחוק נפקדים
(הפסקת התישנות). כאן ישנה הגדרה
האומרת ש"נפקד" פירושו - כל מי שנתמלאו בו תכונותיו של נפקד לפי
סעיף 1(ב) לחוק היסודי אף אם אינו בעל חוקי של נכס בשטח ישראל ולא
נהנה ממנו ולא מחזיק בו.

חבר-הכנסת רובין הציע לכתוב כאן
"נפקד" לא נחשב מי שאינו באופן חוקי תושב הארץ.

היו חילוקי-דעות אם אפשר להכניס כאן
הגדרה כזו, המשנה את ההגדרה היסודית ועלולה גם לשנות ולהיות בעלת-השפעה
על ההגדרה של החוק היסודי של חוק נכסי נפקדים. היתה דעה שדבר זה חורג
ממסגרת החוק.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

יש לזכור כי ההחלטה שאנו צריכים לקבל
אינה לעצם הענין, אלא בשאלה אם הצעתו
של חבר-הכנסת רובין מהווה נושא חדש או לא.

ח. רובין:

חוק נכסי נפקדים (הפסקת התישנות)

עוסק בפרט מסוים שנוגע ליחסים בין

נפקדים ונושיהם בארץ, ובין נפקדים לנושיהם לבין החייבים שלהם שאינם
נפקדים. אני מזכיר כאן כמה דברים בקשר לשאלת ההתישנות של החובות.

החוק הזה מרחיב את המושג של נפקד לגבי החוק היסודי וכולל בו גם אנשים
שאינם בעלי נכס בארץ. לפי החוק היסודי נפקד הוא מי שעזב את הארץ והיה

בעל רכוש. מי שעזב את הארץ ולא היה בעל רכוש אינו נפקד לפי החוק היסודי.
חוק הנפקדים מתייחס לרכוש ולא למעמד האישי. החוק הזה בא להוסיף, שגם

מי שאינו בעל רכוש הוא נפקד לצרכי החוק הזה. אני מציע להוסיף שמי שאינו
נמצא בחוק בארץ אינו נפקד, לא לפי החוק הזה ולא לפי החוק היסודי.

המחלוקת אינה אם אני יכול להציע הצעה זו בכללה, אלא אם אני יכול לכתוב
את המלים "גם לפי החוק היסודי".

עתה אנמק מדוע אין זכות לשלול ממני את האפשרות להציע
האפשרות להציע "נפקד לפי החוק היסודי" חברי-הוועדה כבר שמו לב לזה
שכאן כתוב "בעל נכס בשטח ישראל". הדבר הזה מבנים שינוי מהותי לגבי
מצבים שהיו קודם. גם אם יש לנפקד תביעה נגד מישהו בארץ הריהו בעל רכוש.
כי התביעה היא רכוש, וגם תביעה ל-10 ל"י היא רכוש.

1954.3.19

שאלה שנתעוררה בוועדת-החוקה בענין נושא חדש בענין חוק נכסי נפקדים (הפסקת התישנות)

החוק הזה בא לתקן כמה דברים בחוק היסודי, ואין להפריך בינו לבין החוק היסודי. מכאן נובעת העובדה שאני יכול להציע את כל העניינים הנוגעים לחוק היסודי, כי העקרון של נושא חדש אינו קבוע שאסור לי להציע דבר אחר מזה שהוצע על-ידי הממשלה. אסור לי להציע דברים שבהם החוק אינו עוסק לכן, אי-אפשר לשלול סמכו את הזכות להציע הצעה זו.

יתרה מזו. אחר-כך ישנה בחוק הגדרה של תקופת אספקטציה. הנפקדות - היא התקופה שבין היום שבו נהיה אדם לנפקד לבין תחילת תקפו של אישור האפוטרופוס על פי סעיף 27 לחוק היסודי אם אותו אדם אינו נפקד.

אני אציע לכתוב כאן שתקופת הנפקדות היא אותה התקופה שאיש חדל להיות נפקד עד לתקופה שהוא נהפך להיות תושב הארץ בחוק. איש אינו יכול להתנגד להצעה זו. כלומר, אני משיג את אותה הסדה גם בדרך אחרת. לכן, אין כל טעם לאסור את התיקונים לגבי הגדרת הנפקד ולהתיר אותם לגבי הגדרה של תקופת הנפקדות.

ט. אונא: צריך להיות ברור שכל הבעיה היא, אם עקב תיקון בחוק זה אפשר לתקן חוק אחר. אין כל חילוקי-דעות על-כך שחבר-כנסת יכול להציע שינוי של ההגדרה בחוק. הספק מתעורר כאשר הוא מציע להכניס תיקון גם לגבי החוק היסודי. לפי דעתי, אין אפשרות, אגב תיקון של חוק אחר, להכניס תיקון בחוק שני, גם אם החוק הזה מתייחס לחוק השני.

א. סטופ: אינני יכול לקבוע, בדרך אגב, מה היא ההגדרה של נפקד. ועדת-הכנסת אינה יכולה לפסוק הלכות בשאלות יורידיות. פאר-אקסלבס ולכן אני מקבל את עמדתו של חבר-הכנסת אונא.

א. ברט: אין כאן כל שאלה פוליטית, אלא שאלה הגיונית. לאחר ששמעתי את נימוקיו של חבר-הכנסת רובין אני תומך בדעתו.

ט. ארם: אם נתעסק בפלפול יורדי יש פנים לכאן ולכאן. אך מבחינת השכל-הישר יש לקבל את הצעתו של חבר-הכנסת רובין.

ח. רובין: בהצעתי איני מבקש שתצביעו בעדי, אלא רק שתדעו לי להציעה.

הי"ר ד. בר-רב-האי: אי-אפשר אגב דיון בחוק זה להכניס שינויים בחוק היסודי של בעית הנפקדים. הצעתו של חבר-הכנסת רובין מהווה נושא חוש ביחס לחוק הנפקדים (הפסקת התישנות), כי לאורך חוק זה איננו צריכים להכניס שינויים בהגדרות של החוק היסודי.

ה צ ב ע ה

ברוב של 4 קולות נגד 2 קולות נדחתה עמדתו של חבר-הכנסת רובין.

ה ר ח ל ט

הצעת חבר-הכנסת רובין שתתייחס לתיקון של החוק היסודי מהווה נושא חדש לגבי חוק הנפקדים (הפסקת התישנות)